

Rapportering fra arbejdsgruppe om spildevandsindsats i forhøring af vandplaner/indsatsprogrammer

Som følge af aftalen mellem miljøministeren og KL om styringsmodeller for udmøntning af vandplaner har der i januar-februar 2010 været nedsat en arbejdsgruppe om spildevandsindsatsen med deltagelse af Miljøministeriet og KL.

Arbejdsgruppen har til formål i forbindelse med høring af forslag til vandplaner at klarlægge status for kommunernes spildevandsindsats, niveauet for den fremtidige indsats og den dertil knyttede finansiering, som ligger til grund for vandplanerne. Notatet tager udgangspunkt i de udkast til vandplaner, som er sendt i forhøring i myndighederne fra den 14. januar frem til den 11. marts. Der skal efterfølgende træffes beslutning om indsatsbehovet på spildevandsområdet. I notatet er der taget forbehold for indholdet af udkast til bekendtgørelse om indholdet af indsatsprogrammer i vandplanerne samt udkast til bekendtgørelse om kommunalbestyrelsens vandhandleplaner.

Dette notat omhandler:

1. status for kommunernes spildevandsindsats.
2. fremtidig spildevandsindsats
3. finansiering af spildevandsindsatsen

1. Status for kommunernes spildevandsindsats

1.1 Spildevandsindsats før vandplaner

Spildevandsudledningerne er reguleret via miljøbeskyttelsesloven og dertil knyttede regler, særligt bekendtgørelse om spildevandstilladelser mv.

Der har siden miljøbeskyttelsesloven trådte i kraft i 1974 været en omfattende spildevandsindsats.

Fra 1974 til midten af 1980'erne omfattede indsatsen:

- Første generations spildevandsplaner, dvs. samlet kommunal plan for kloakering og rensning
- Afskæring af større industrier og kommunale udledninger til centrale renseanlæg ved kysterne
- Udbygning af mekanisk og mekanisk biologisk rensning for større renseanlæg
- Etablering af de første renseanlæg med næringsstoffjernelse (kun enkelte anlæg)

I 1980'erne blev udarbejdet 1. generations recipientkvalitetsplaner (fra sidst i 1980'erne afformaliseret og herefter en del af regionplanerne) med mål for vandløb, søer og kystvande og som følge heraf blev stillet yderligere krav til spildevandsrensning for kommunale anlæg og industrielle udledninger. Som følge af regionplanerne skete der løbende forbedringer af spildevandsudledninger, renseanlæg, regnbetingede udledninger og kloakeringer af mindre bebyggelser. Regionplanerne

var dog "virke for" planer og der var ikke bindende tidsfrister for den indsats, vandkvalitetsmålene i planerne affødte.

Målsætninger for vandområder blev vedtaget regionalt, og der var derfor forskel i beskyttelsesniveau afhængigt af amternes ambitionsniveau.

1987 blev den første vandmiljøplan (VMPI) vedtaget med nationale krav til næringsstofudledninger fra større kommunale renseanlæg og industrielle udledninger. Vandmiljøplanen blev vedtaget i erkendelse af at regionplanerne alene ikke kunne sikre den nødvendige indsats for at opnå en tilfredsstillende tilstand for vandmiljøet. Målet i VMPI var en halvering af kvælstofudledningerne og en 80 % reduktion af fosforudledningerne. For spildevandet blev indsatsen gennemført for anlæg større end 5.000 PE for fosfor og større end 15.000 PE for kvælstof.

I midten af 1990'erne var målene i VMPI opnået for spildevandsudledningerne.

I maj 1997 blev vedtaget en særlig indsats for den spredte bebyggelse af hensyn til vandkvalitet i vandløb og søer (lov nr. 325). Indsatsen blev besluttet i erkendelse af, at VMPI/regionplanerne nok havde forbedret tilstanden i vandmiljøet, men at tilstanden fortsat ikke levede op til regionplanernes mål. Den spredte bebyggelse var nu den største punktkilde i vandløb og søer. Indsatsen omfattede forbedret spildevandsrensning for i alt 96.000 ejendomme (status 2006), primært helårsbebyggelser. Udmøntningen af indsatsen skete i de kommunale spildevandsplaner og kommunerne bestemte heri den mest optimale rensestruktur, en kombination af centrale/decentrale løsninger, dvs. kloakering, nedsivning og forbedret rensning. Reglerne blev ændret, så ejendomme i det åbne land blev økonomisk ligestillet med ejendomme i byernes kloakoplande via mulighed for kontraktligt medlemskab af kloakforsyningen for decentrale lokale renseløsninger.

Status 2006 for indsatsen i det åbne land

Status fra 2006 over fremdriften i forbedringen af spildevandsrensningen i det åbne land viste, at der kun var gennemført forbedret rensning for 17.000 ejendomme. Der var betydelige udeståender i kommunernes planlægning, idet der kun forelå vedtagne spildevandsplaner for 59 % af de omfattede ejendomme. Dette omfattede, at en række kommuner ikke havde udarbejdet en spildevandsplan for det åbne land, eller kommuner hvor der ikke var en tidsplan for gennemførelsen af indsatsen i spildevandsplanen.

Miljøministeren opfordrede derfor i november 2006 de kommuner, hvis spildevandsplaner for det åbne land ikke er i overensstemmelse med vandrammedirektivets tidsfrister, om at bringe planerne i orden, således at tidshorisonten for de planlagte forbedringer i det åbne land ikke strækker sig længere end til udgangen af 2012.

1.2 Resultatet af basisanalysen 2006

Basisanalysen blev gennemført i 2006 som del af vandrammedirektivet/miljømålsloven og havde til formål at bestemme vandområder, hvor blev vurderet at være risiko for ikke at kunne leve op til det generelle mål om god status i 2015.

Analysen blev udført i forhold til målene i regionplanerne, da EU interkalibreringen af god tilstand ikke forelå på dette tidspunkt. Der var derfor usikkerhed ved analysen, da de endelige mål kunne afvige fra målene i regionplanerne. Målene i regionplanerne var dog i en national sammenligning på niveau med EU målene, bortset fra at der i regionplanerne kunne være områder, det politisk var valgt at sætte lempede mål for, ligesom der kunne være vandområder, hvor man politisk havde valgt at sætte højere mål.

I analysen blev vurderet behov for indsats for:

- 50 % af de målsatte vandløb
- 75 % af søerne
- 90 % af kystvande

I vandplanerne anvendes EU mål jf. EU interkalibreringen af miljømålene.

1.2.1 Årsager til forringet tilstand

God tilstand omfatter både god økologisk tilstand og god kemisk tilstand. For søer og kystvande er de væsentligste påvirkninger næringsstoffer (kvælstof og fosfor) der kan medføre eutrofiering i søer og kystvande. For vandløb er de mest betydende påvirkninger fysiske forhold (intensiv grødeskæring, reduceret vandføring, erosion pga. store hydrauliske udledninger) og udledninger af organisk stof og ammoniak.

1.2.2 Punktkilder til belastning af vandområder

Der opgøres i vandplanerne de landbaserede kilder til forurening af vandløb, søer og kystvande. Dette gøres for at kunne vurdere potentialer for reduktioner, de tekniske muligheder for at reducere kilderne og omkostningerne herved.

Dette gøres både for punktkilder og for diffuse kilder.

Punktkilder er analyseret i arbejdsrapport fra Miljøstyrelsen og i BLST virkemiddelkataloget.

For diffuse kilder er dette analyseret i virkemiddeludvalget (et ministerielt udvalg nedsat under Finansministeriet).

NPo

Kvælstof

Udledningerne af kvælstof fra punktkilder blev reguleret via VMPI og via de amtslige regionplaner. Målet i VMPI var en halvering af udledningen af kvælstof. Opgørelse i NOVANA overvågningsprogrammet har vist, at udledningen af kvælstof er nedbragt fra ca. 27.000 tons i 1989 til i 2008 6-7.000 tons. Målsætningen fra VMPI er dermed opfyldt med en god margin.

I forbindelse med VMPIII var der i 2006 nedsat en arbejdsgruppe, der havde til formål at undersøge mulighederne for yderligere reduktion af kvælstofudledning fra punktkilder. Arbejdsgruppen konkluderede, at dels er potentialet for yderligere reduktion begrænset, dels er omkostningerne pr. kg kvælstof relativt høje, både sammenlignet med VMPI og virkemidler overfor diffuse kilder, fx vådområder.

Fosfor

Udledningerne af fosfor fra punktkilder blev reguleret via VMPI og via de amtslige regionplaner. Målet i VMPI var en nedbringelse af udledningen af fosfor med 80 %. Opgørelse i NOVANA overvågningsprogrammet har vist, at udledningen er nedbragt fra ca. 7.000 tons i 1989 til under 1.000 tons i 2008. Målet i VMPI er dermed opfyldt med god margin.

Som grundlag for vandplanernes indsatsprogrammer er det forudsat, at den planlagte indsats overfor den ukloakerede spredte bebyggelse i oplandet til søer bliver fuldt gennemført.

VMPIII arbejdsgruppen konkluderede i arbejdsrapport nr. 25, 2007, at omkostningerne ved yderligere nationale krav til fosforrensning ville blive forholdsmæssigt langt dyrere end fosforfjernelse med VMPI og dyrere end indsats overfor andre kilder.

Arbejdsgruppen konkluderede at der dog lokalt, fx i søoplande, kunne være behov for yderligere rensning, men at dette måtte reguleres jf. gældende lovgivning.

Organiske iltforbrugende stoffer

Udledningen af organisk stof er nationalt reduceret betydeligt som følge af VMPI og krav i regionplanerne. Dette gælder særligt for spildevandsforsyningssektors (tidligere kommunale) rensesanlæg og industrielle udledninger.

Den betydeligste påvirkning med organisk stof er i dag mindre udledninger til vandløb fra spredt bebyggelse og regnoverløb. I visse egne af landet kan der desuden være påvirkning fra ældre mindre mekaniske rensesanlæg.

Der er allerede besluttet en indsats for i alt 96.000 ejendomme i den spredte bebyggelse ud fra de i regionplanerne fastsatte mål for vandløb. Med vandplanerne harmoniseres miljømål i hele landet og målene skal være i overensstemmelse med EU interkalibreringen, der skal sikre sammenlignelighed af miljømål på tværs af landegrænserne.

Generelt er god tilstand for danske vandløb sammenlignelig med målsætningerne i regionplanerne. For vandløb der regionalt har været lempeligere målsat bliver der dog behov for en yderligere indsats på spildevandsområdet.

Miljøfarlige stoffer

God tilstand omfatter, at miljøkvalitetskrav for miljøfarlige forurenende stoffer kan overholdes. Der findes i dag miljøkvalitetskrav for en række stoffer (Bekendtgørelse nr. 1669 af 14/12 om miljøkvalitetskrav for vandområder og krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet), der skal overholdes i forbindelse med meddelelse af miljøgodkendelser/udledningstilladelser mm. I forbindelse med miljøgodkendelser/udledningstilladelser skal der for øvrige stoffer vurderes, om udledningen er af betydning for vandmiljøet og i givet fald skal der fastsættes miljøkvalitetskrav, som udlederkrav i en udledningstilladelse skal sikre overholdt efter udledning i et vandområde.

I forbindelse med basisanalysen i 2006 kunne det konstateres, at der var et relativt begrænset datagrundlag til at kunne vurdere om miljøkvalitetskrav for miljøfremmede stoffer er overholdt i overfladevand, heri indgår at der hidtil kun har været fastsat miljøkvalitetskrav for en begrænset del af de stoffer, der udledes til vandmiljøet.

Indsats vedrørende miljøfarlige stoffer behandles særskilt i arbejdsgruppen om miljøfarlige stoffer og er derfor ikke yderligere behandlet i dette notat.

Det skal dog bemærkes, at indsatsen overfor næringsstoffer og organisk stof i spildevandsudledninger som hovedregel samtidig reducerer udledningen af miljøfarlige stoffer, særligt de partikelbundne eller biologisk letnedbrydelige stoffer.

By- og Landskabsstyrelsen forventer, at arbejdsgruppens arbejde vil indgå som grundlag for fastlæggelser af fremtidige indsatsbehovet i forhold til de miljøfremmede stoffer. Det gælder både mht. indsatser for at forebygge forurening og mht. tilvejebringelse af supplerende viden om forureningskilder mm.

Der er ikke en konkret indsats angivet i 1. generations vandplaner.

Øvrige påvirkninger

Blandt øvrige påvirkninger skal særligt nævnes hydraulisk påvirkning af vandløb, særligt fra regnbetingede udledninger. Når arealer befæstes forøges overfladeafstrømningen i forhold til den naturlige afstrømning, og der kan derfor være risiko for overbelastning særligt af vandløb. Dette gælder både for separatkloakerede og fælleskloakerede oplande.

Den gældende praksis er at dette skal vurderes konkret for hver enkelt udledning og vandløb. For vandløb hvor der vurderes at være problemer med oversvømmelser som følge af separate regnbetingede udledninger har Miljøstyrelsen anbefalet neddrosling til naturlig afstrømning. Dette er blevet lagt til grund i afgørelser fra Miljøklagenævnet i øvrigt både for separat- og fælleskloakerede oplande. Der er ikke planlagt ændringer af denne praksis med vandplanerne.

Der kan være andre påvirkninger, herunder æstetiske påvirkninger pga. ristegods, flydestoffer eller termisk påvirkning. Disse reguleres fortsat i henhold til gældende lovgivning og praksis.

1.3 Baseline 2015

I vandplanerne er det lagt til grund, at de allerede besluttede indsatser er gennemført i 2015. På spildevandsområdet omfatter det primært planlagte aktiviteter i spildevandsplanerne. Særligt for den spredte bebyggelse i det åbne land er der nationalt en målsætning om at indsatsen, som blev besluttet af Folketinget i 1997, er gennemført med udgangen af 2012. Med Grøn Vækst aftalen fra juni 2009 lægges der ligeledes til grund, at de allerede vedtagne spildevandsindsatser er gennemført.

Ved undersøgelsen af kommunernes indsats i det åbne land fra 2006 viste det sig, at der var stor spredning på, hvor langt kommunerne var med at gennemføre indsatsen. Adskillige kommuner havde endnu ikke revideret deres spildevandsplan i overensstemmelse med gældende regler i bekendtgørelse om spildevandstilladelser¹, andre manglede tidsplaner eller der var meget lange tidshorisonter for indsatserne. Den daværende miljøminister henstillede til disse kommuner, at spildevandsplanerne skulle bringes i orden og at kommunerne skulle fremme indsats med henblik på at gennemføre indsatsen inden 2012.

I vandplanernes baseline er det lagt til grund, at den eksisterende indsats jf. de vedtagne regionplaner er gennemført i første planperiode.

1.3.1 Regionale forskelle i eksisterende indsatsniveau

Der kan være betydelige forskelle i hvilken indsats kommunerne har gennemført. På Sydsjælland og Lolland/Falster findes fx de fleste ældre mekaniske renseanlæg, hvor tilsvarende anlæg andre steder i landet er blevet moderniseret og rensningen forbedret.

Modsat er fx indsats overfor overløb i Københavns Kommune omfattende grundet en lokal politisk beslutning om at opnå badevandskvalitet i vandet omkring København.

¹ BEK nr. 1448 af 11/12/2007 (Spildevandsbekendtgørelsen)

Som følge af forskellige niveauer i de politisk fastsatte målsætninger vil der nu med implementering af vandrammedirektivet ske en harmonisering af miljømålene over hele landet. Da det er den samme målsætning, der skal opnås i hele landet, kan det betyde tilsvarende regionale forskelle i kravene til den nødvendige indsats i vandplanerne for at opnå samme beskyttelsesniveau i hele landet.

Andre baseline aktiviteter:

- indsats der allerede er besluttet i spildevandsplanen
- andre indsatser, fx pga. klimatilpasning, kloakker/overløb
- kloakreovering/fornyelse

1.3.2 Badevand

Kommunerne udpeger badeområder og fører tilsyn med badevandskvaliteten. Kommunerne skal i spildevandsplanen gennemføre de foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre badevandskvaliteten for badeområderne. Badevandsbekendtgørelsen blev ændret i 2009, og kommunerne skal i medfør heraf fra september 2010 udarbejde badevandsprofiler, hvor kilderne til en mulig forringet badevandskvalitet kortlægges.

Badevandsområder er beskyttede områder jf. vandrammedirektivet/miljømålsloven. Direktivet og miljømålsloven forpligter til en indsats for at opfylde mål for beskyttede områder med udgangen af 2015. Målet for de beskyttede område er fastlagt i den særlige lovgivning for disse, her badevandsdirektivet som implementeret i badevandsbekendtgørelsen.

I udkast til vandplaner er det lagt til grund, at kommunerne gennemfører de nødvendige indsatser for at opfylde krav i badevandsbekendtgørelsen. Der er derfor i vandplanerne ikke defineret en særlig indsats af hensyn til opnåelse af den nødvendige badevandskvalitet for de udpegede badeområder.

Formelt skal dette dog fremgå af vandplan/indsatsprogram og derfor har BLST anmodet kommunerne i høringsfasen om i forbindelse med forhøringen at melde tilbage til miljøcentrene om hvilke indsatser der er sat i gang/planlagt af hensyn til forbedringer af badevandskvaliteten. I det omfang grundlaget ikke er tilstedet i kommunen, kan det suppleres i den offentlige 6 mdr. høring.

1.3.3 Kloakreovering

Med vandsektorloven blev de kommunale kloakforsyninger pr. 1.1.2010 udskilt i spildevandsforsyningsselskaber. Forsyningsselskaberne har ansvaret for drift og vedligeholdelse af deres egne (tidligere offentlige) spildevandsanlæg (renseanlæg, kloakker m.v.). Der ændres ikke på dette ansvar med vandplanerne, og der lægges i vandplanerne til grund, at spildevandsforsyningsselskaberne fortsat vedligeholder kloakkerne efter behov. Kommunerne valgte tidligere ofte i forbindelse med reovering af kloakker at opgradere kloaksystemet, fx af hensyn til ændret nedbør sfa. klimænderinger, ligesom kloakreoveringsindsats ofte også blev koblet med indsats overfor spildevandsoverløb.

Kloakreoveringsaftalen (1995-2009)

Miljøministeren indgik i 1994 en aftale med KL om fremme af vedligeholdelsen af de offentlige kloakker. Aftalen omfattede at kommunernes indsats blev fremrykket fra en 20 årig periode til 15 år med en samlet anlægsinvestering på 15 mia. kr. Aftalen blev indgået på baggrund af en undersøgelse, der viste at kommunerne havde et efterslæb på vedligeholdelsen af de offentlige kloakker. Samtidig ønskede man på dette tidspunkt at fremme beskæftigelsen indenfor anlægssektoren.

Seneste undersøgelse fra 2006 viste, at kommunernes investeringer frem til 2005 var mindre end hvad der kunne forventes som følge af aftalen, men at med kommunernes budgetter i 2005 ville kommunerne kunne leve op til aftalen (i alt en anlægsinvestering på 15 mia. kr. for perioden 1995-2009).

Spildevandsforsyningsselskaberne er omfattet af krav til opgørelse af separate regnskaber, benchmarkning mm. Som følge af de nye regler forventes der fremover en større gennemsigtighed i kloakreoveringsindsatsen.

1.3.4 Klimatilpasning

Der er i vandplanerne ikke indregnet klimaændringer. Klimaændringer vil kunne påvirke flere områder, særligt dog på miljømål og på virkemidlerne. God tilstand er defineret som tilstand der svagt afviger fra en referencetilstand (upåvirket tilstand). Referencetilstand kan ændres ved et ændret klima.

Med de forventede ændrede temperatur- og nedbørsforhold må forventes, at der særligt for næringsstoffer kan blive behov for en forøgelse af indsatsbehovet.

Man skal dog være opmærksom på at beregninger af klimaeffekter ofte sker for 50 eller 100 års scenarier, men vandplanerne gælder i første planperiode frem til 2015.

Der er imidlertid behov for at udvikle beregningsmetoder, således at der ved fastsættelse af miljømål kan tages højde for klimaændringer.

På grund af et manglende fagligt grundlag vedrørende påvirkning af miljømål og tilhørende indsats vil der først blive taget stilling til klimaændringer i anden vandplanperiode.

For indsatserne i første vandplanperiode er det væsentligt, at der vælges virkemidler, der er robuste over for mulige klimaændringer eller kan omstilles afhængigt af klimaændringer. Dette gælder særligt virkemidler, der er "anlægstunge" og virkemidler med en lang levetid. Generelt er håndtering af de regnbetingede udløb en meget dyr indsats for spildevandsforsyningsselskaberne. Desuden forventes at nogle selskaber rammes hårdere af klimabetingede kraftigere regnskyl end andre, grundet både geografiske og kloakeringsmæssige forhold.

En del spildevandsvirkemidler er netop både anlægstunge, med lang levetid og påvirkelige af klimaeffekter. Det gælder fx forsinkelsebassiner og kloakker med en anslåede levetider på 50-100 år.

Der findes praksis for dimensionering af kloakker i Spildevandskomiteens skrift nr. 27 og anbefalinger for klimakorrektionsfaktor ved dimensionering af kloakker i skrift nr. 28.

På baggrund af ovenstående vil spildevandsforsyningsselskabernes indsats i relation til klimatilpasning i forhold til regnbetingede udløb ikke blive ændret i forhold til de eksisterende krav.

Ifølge regeringens klimatilpasningsstrategi lægges vægt på, at klimatilpasning så vidt muligt sker løbende, hvorved myndigheder, virksomheder og privatpersoner på eget initiativ reagerer på konsekvenserne af klimaændringer i tide indenfor de givne lovgivningsmæssige, økonomiske og teknologiske rammer.

1.3.5 Vandsektorloven:

Vandsektorlovens formålsbestemmelse (§ 1) fastsætter, at forsyningsselskaberne skal medvirke til at sikre en vand- og spildevandsforsyning af høj kvalitet, som tager hensyn til forsyningssikkerhed og naturen og drives på en effektiv måde, der er gennemsigtig for forbrugerne. Endvidere bygger den politiske aftale ifølge bemærkningerne til vandsektorloven blandt andet også på, at kravene til miljø, sundhed og forsyningssikkerhed skal fastholdes. Det fremgår ikke direkte af loven, at forsyningsselskaberne er forpligtet til at gennemføre kommunalbestyrelsens beslutninger, men da selskaberne alene er oprettet med det formål at udføre opgaver for kommunens vand- og spildevandsforsyningsevne, ses der ikke noget behov for en udtrykkelig hjemmel.

Som den nye vandsektorlov er sat sammen, er der ikke ændret eller tilsigtet ændret ved kommunernes handlepligt i forbindelse med gennemførelsen af vandplanerne. Den situation, hvor et forsyningsselskab ikke vil gennemføre en indsats, som kommunalbestyrelsen har besluttet skal gennemføres som et led i gennemførelsen af vandplanen, med henvisning til, at forsyningsselskabet ikke har tilstrækkelig finansiering til at kunne gennemføre indsatsen, er der taget højde i vandsektorloven. Af bemærkningerne til vandsektorloven fremgår bl.a., at prisloftet kan korrigeres for relevante faktorer, som fx den årlige omkostningsudvikling, drift- og vedligeholdelsesomkostninger samt afskrivninger fra investeringer tilknyttet nyanlæg samt nye lovbundne miljømål eller nye lokalt fastsatte miljø- eller servicemål. Der er derfor ikke belæg for, at disse opgaver ikke ville kunne udføres på grund af manglende økonomi.

Endelig indeholder vandsektorloven en bestemmelse om evaluering efter 3 år, og der vil derfor være en lejlighed til at justere loven, såfremt der viser sig et behov for en udtrykkelig hjemmel, hvorefter kommunalbestyrelsen kan forpligte forsyningsselskaberne.

Uddybende notat er vedlagt i bilag 3.

Kilder:

- Spildevandsredegørelse, Miljøstyrelsen 1995
- Betænkning fra spildevandsudvalget 1997
- Lov nr. 325 om forbedret spildevandsrensning i det åbne land mv., 1997
- Statusnotat til Folketinget om spildevandsrensning i det åbne land 2006
- Notat om forsyningsselskabernes forpligtelser i forhold til at gennemføre kommunalbestyrelsens beslutning om den kommunale indsats efter vandplanerne.
- BLST Retningslinjer for udarbejdelse af indsatsprogrammer, 2010
 - o Kapitel 8 Sammensætning af omkostningseffektive virkemidler - økonomisk analyse
 - o Bilag 1 Punktkilder
 - o Bilag 10 Anvendelse af punktkildedata i vandplaner
 - o Bilag 11 Notat om baseline 2015

2. Niveau for fremtidig indsats på spildevandsområdet i forhøringsudkast til vandplaner

2.1 Grundlaget for den fremtidige indsats

Der ligger flere ministerielle udredninger til grund for den definerede indsats.

Virkemiddeludvalget under Finansministeriet har analyseret de mest omkostningseffektive virkemidler til at opnå vandrammedirektivet miljømål. I udvalgsarbejdet blev eksisterende og nye virkemidler analyseret og deres omkostningseffektivitet blev beregnet, særligt for kvælstof og fosfor.

I relation til kvælstof og fosfor pegede udvalget på indsats over for de diffuse kilder, dyrkningsmæssige og arealmæssige tiltag som de mest omkostningseffektive.

I VMPIII aftalen fra 2004 indgik, at muligheden for en yderligere spildevandsindsats over for udledninger af N og P skulle analyseres. Dette er sket med Miljøstyrelsens arbejdsrapport nr. 25 fra 2007. Konklusionerne på dette arbejde var dels at potentialet for yderligere reduktion af N og P i spildevand er begrænset og dels at omkostninger herved er relativt høje.

2.2 Overordnet prioritering af nye virkemidler

I vandplanerne er det lagt til grund, at nye indsatser skal være omkostningseffektive. I BLSTs retningslinjer for udarbejdelse af vandplaner kapitel 8 beskrives den overordnede økonomiske analyse, der er baggrunden for de prioriterede indsatser i vandplanerne.

Resultatet af analysen er, at indsatser af hensyn til kystvande og søer primært skal omfatte begrænsning af N og P, og at dette mest omkostningseffektivt sker overfor diffuse kilder med arealrelaterede virkemidler. Indsatser overfor vandløb rummer dels forbedringer af fysiske forhold dels forbedringer af vandkvaliteten.

Forbedringer af de fysiske forhold omfatter arealrelaterede tiltag, fjernelser af spærringer mv.

Forbedringer af vandkvaliteten omfatter reduktion af spildevandskilderne, her er de største udledninger fra den spredte bebyggelse og overløb.

Lokalt kan der være andre væsentlige kilder afhængig af hvor fremskredet spildevandsrensningen er i området, fx kan der lokalt være mindre renseanlæg og enkelte industrielle udledninger.

2.3 Spildevandsindsatser i vandplanerne

I tabel 2.1 er vist en sammenstilling af spildevandsindsatser i de 23 hovedvandoplande. Den grundlæggende indsats, dvs. den indsats der allerede er planlagt, indgår ikke i opgørelserne. Indsatsen omfatter nye krav til forbedret rensning for 17.600 ejendomme i den spredte bebyggelse, regnvandsbassiner for 1.254 regnvandsoverløb og forbedret rensning for 147 mindre renseanlæg. Desuden er der vurderet behov for reduktion af 2 industrielle udledninger.

Der er betydelige regionale forskelle. Dette skyldes at miljømål i regionplanerne er politisk besluttede, dvs. amtsrådet kunne vælge at nedprioritere vandløb. I vandplanerne anvendes jf. vandramme-

direktivet generelt god tilstand for alle vandløb. Udsættelse af mål opfyldelse eller lempede miljømål vil kræve en særlig begrundelse i vandplanen.

I tabel 2.1 er angivet antal renseanlæg, overløb og enkeltejendomme i det åbne land, der er omfattet af krav om yderligere indsats. I BLST's retningslinjer bilag 1 er de forudsætninger med hensyn til renseseffekter og omkostninger.

I tabel 2.2 er angivet de estimerede årlige omkostninger (anlæg, drift og vedligeholdelse) annuise-rede over anlæggenes skønnede levetid. Beregningsforudsætninger er angivet i BLST's virkemiddelkataloget.

Hovedvandopland	Renseanlæg		Regnudløb		Spredt bebyggelse	
	Stk.	P-effekt (ton)	Stk.	P-effekt (ton)	Stk.	P-effekt (ton)
1.1 Nordlige Kattegat, Skagerrak	3	0,18	11	0,4	360	0,37
1.2 Limfjorden	8	1,4	137	2,2	2.050	2,20
1.3 Mariager Fjord	0	0	1	0,0	210	0,29
1.4 Nisum Fjord	2	0,8	18	0,3	25	0,02
1.5 Randers Fjord	7	0,5	35	0,3	330	0,6
1.6 Djursland	5	0,1	7	0,1	120	0,2
1.7 Århus Bugt	2	0,1	20	0,5	-	0
1.8 Ringkøbing Fjord	5	0,7	53	0,6	565	0,6
1.9 Horsens Fjord	2	0,1	9	0,5	-	0
1.10 Vadehavet	9	1,9	35	1,7	4.700	2
1.11 Lillebælt/Jylland	6	1,1	33	0,6	2.300	1,7
1.12 Lillebælt/Fyn	0	0	40	0,5	140	0,1
1.13 Odense Fjord	0	0	40	0,5	445	0,5
1.14 Storebælt	0	0	45	0,5	360	0,4
1.15 Det Sydfynske Øhav	0	0	50	0,4	525	0,7
2.1 Kalundborg	4	0,1	54	0,6	125	0,1
2.2 Isefjord og Roskilde Fjord	3	0,1	130	2,2	560	0,5
2.3 Øresund	2	0,1	167	1,6	35	0,06
2.4 Køge Bugt	1	0	115	2,8		5,7

Hovedvandopland	Renseanlæg		Regnudløb		Spredt bebyggelse	
					1.250	
2.5 Smålandsfarvandet	53	2,8	200	1,9	700	0,5
2.6 Østersøen	33	2,3	30	0,3	500	0,3
3.1 Bornholm	2	0,09	17	0,1	712	0,8
4.1 Kruså	0	0	7	0,1	1.600	1
Sum	147	12,4	1254	18,7	17.612	18,6

Tabel 2.1. Sammenstilling af spildevandsindsatsen i de 23 hovedvandoplande. Data fra forhøringsversion af udkast til vandplaner.

Hovedvandopland	Renseanlæg	Regnoverløb	Spredt bebyggelse	Industri
	(1.000 kr./år)	(1.000 kr./år)	(1.000 kr./år)	(1.000 kr./år)
1.1 Nordlige Kattegat, Skagerrak	416	4.075	2.282	
1.2 Limfjorden	1.605	21.952	16.437	
1.3 Mariager Fjord		15	1.618	
1.4 Nissum Fjord	1.241	2.555	283	
1.5 Randers Fjord	4.893	2.959	3.220	
1.6 Djursland	238	766	852	
1.7 Århus Bugt	332	2.749	80	
1.8 Ringkøbing Fjord	2.070	8.569	3.583	168
1.9 Horsens Fjord	36	1.365		
1.10 Vadehavet	4.214	12.592	29.762	
1.11 Lillebælt/Jylland	2.885	6.272	14.339	1.260
1.12 Lillebælt/Fyn		5.141	862	
1.13 Odense Fjord		5.288	2.801	
1.14 Storebælt		4.612	2.247	
1.15 Det Sydfynske Øhav		5.082	3.751	
2.1 Kalundborg	305	5.918	787	
2.2 Isefjord og Roskilde Fjord	305	21.941	3.585	
2.3 Øresund	230	15.682	1.134	
2.4 Køge Bugt	70	27.784	7.862	
2.5 Smålandsfarvandet	12.886	21.079	4.274	
2.6 Østersøen	5.368	3.734	3.192	
3.1 Bornholm	241	10	4.859	
4.1 Kruså	1.195	10.105	31	
Sum	38.530	190.245	107.841	1.428

Tabel 2.2. sammenstilling af omkostninger til spildevandsindsats i de 23 hovedvandoplande. Omkostningerne er annuierede over anlæggenes levetid, jf. BLSTs virkemiddelkatalog. Data fra forhøringsversion af udkast til vandplaner.

KL har gjort opmærksom på at Konkurrencestyrelsen netop har offentliggjort et pris- og levetidskatalog til brug for udarbejdelse af reguleringsmæssige åbningsbalancer for vand- og spildevandsfor-

syninger, hvor der regnes med noget højere enhedspriser bestemt efter bassinernes beliggenhed.

MIM har sammenlignet med de priser, der regnes med i vandplanerne med Konkurrencestyrelsens pris- og levetidskatalog. Anvendes der samme forudsætninger som i vandplanerne (1000 m³ bassin) fås en gennemsnitspris på ca. 9.300 kr/m³ (anlægspris) eller ca. 16% højere end enhedstal der anvendes i vandplaner. Der er meget betydeligt spænd på enhedspriser afhængigt af om bassiner etableres i det åbne land, eller i city og om de kan etableres som jordbassiner eller som lukkede betonbassiner. MIM vurderer de anvendte levetider er sammenlignelige, i vandplaner anvendes 50 år, i pris- og levetidskatalog er dette opdelt efter konstruktion (75 år), SRO (20 år) og Mekaniske dele/el (10 år). Da langt hovedparten er omkostningerne er konstruktionsomkostninger vurderes en gennemsnitlig levetid på 50 år passende.

Det er netop en del af forhøringen, at enhedstal kvalificeres og derfor vil det nye pris- og levetidskatalog kunne indgå som grundlag for de videre beslutninger forud for udsendelse af endelige udkast til vandplaner.

2.3.1 Udpegningsgrundlag

Spildevandsvirkemidlerne i vandplanernes indsatsprogrammer knytter sig primært til opfyldelse af miljømål for vandløb og søer, se tidligere afsnit om den generelle økonomiske analyse.

De angivne virkemidler er de, Miljøcentrene har vurderet mest omkostningseffektive til at opfylde miljømålene i vandplanen.

Udpegningen af den spredte bebyggelse har den udfordring, at der generelt er tale om mange små bidrag der tilsammen gør, at miljømål for vandkvalitet i vandløb ikke kan opfyldes. Udpegningen af den spredte bebyggelse er sket efter de samme principper som den eksisterende udpegning. I spildevandsbekendtgørelsens § 27 (bestemmelse indført i forbindelse med lov nr. 325 fra 1997) er angivet:

§ 27. Ved meddelelse af påbud efter lovens § 30 om forbedret spildevandsafledning skal følgende forudsætninger være opfyldt:

- 1) Ejendommens afløbsforhold og udledning skal være fastlagt,
- 2) ejendommens udledning skal bidrage til forurening af det omhandlede nedstrømsliggende vandområde, og
- 3) der skal være dokumentation for, at det omhandlede nedstrømsliggende vandområde er forurenet af spildevand i et omfang, der gør, at det i vandplanen vedtagne mål for vandområdet ikke er opfyldt.

Den kommunale planlægning og forhold ved påbud er desuden uddybet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5 fra 1999, kapitel 11.

Den helt konkrete vurdering for hvert vandløb er sket af det lokale miljøcenter og kan drøftes mellem kommuner og det relevante miljøcenter i høringsperioden.

De vigtigste oplysninger der indgår i denne vurdering er:

- NOVANA overvågningsdata (tidsserier) for vandløb og søer
- Belastningsopgørelser af kilder til forurening (særligt BI₅, NH₃ og for søer fosfor)
- Vurdering af acceptable belastninger i forhold til tålegrænser for kritiske parametre (for vandløb BI₅/NH₃ indhold i vandløb og for søer total fosforindhold)

- reduktionsbehov for søer er beregnet med model jf. BLST retningslinjer

2.3.2 Beskæftigelseeffekter

Anlægs- og driftsarbejder som følge af spildevandsindsatsen i vandplanerne vil have en effekt på beskæftigelsen. De må forventes forskel på graden af beskæftigelse for de enkelte områder, renseanlæg, spredt bebyggelse og overløbsbassiner. Det afhænger af entreprisestørrelserne og karakterer.

Renseanlæg og bassiner må forventes at give beskæftigelse til både store og mellemstore entreprenører. Der er meget stor andel anlægsarbejder i disse aktiviteter (jord og beton arbejder).

For spredt bebyggelse må der forventes en betydelig andel til små entreprenører (kloakmestre) og med en stor del lokal beskæftigelse.

I rapporten Grønne Jobs, Fagligt Fælles Forbund 3F, september 2009, er opgjort beskæftigelse ved en række initiativer. Der regnes med både direkte og indirekte beskæftigelseeffekter.

Umiddelbart sammenlignelige indsatser:

	(Direkte og indirekte beskæftigelseeffekt)
Kloakreivering	1,4 ÅV/mio. kr.
Drikkevandsledninger	1,4 ÅV/mio. kr.

Indirekte sammenlignelige indsatser:

Serviceordning for fjernvarme	2,3 ÅV/mio.kr.
Private varmepumper	1,8 ÅV/mio. kr.

De indirekte sammenlignelige repræsenterer fx serviceordning for minirensesanlæg og varmepumper, der er lokale arbejder på linje med fx etablering af nedsivningsanlæg, og der ses for disse arbejder en relativt højere beskæftigelse. Der vælges dog generelt at skønne konservativt med en faktor 1,4.

		Faktor	Beskæftigede/år
Renseanlæg	38 mio. kr./år	1,4	53
Regnvandsbassiner	190 mio. kr./år	1,4	266
Spredt bebyggelse	108 mio. kr./år	1,4	151
Industrier	1,4 mio. kr./år	1,4	2
I alt	337 mio. kr./år	1,4	472

Der skønnes samlet set at være 472 fuldtidsbeskæftige pr. år i spildevandsindsatsen i vandplanerne. Hvis der kun regnes med den direkte beskæftigelse skønnes 0,6 fuldtidsbeskæftigede/mio. kr. eller i alt 202 fuldtidsbeskæftigede pr. år.

2.4 Kommunal planlægning

Vandplanlægningen kan deles i 3 trin:

1. overordnet national vandplanlægning og indsatsprogrammer
2. kommunal planlægning i vandhandleplaner og sektorplaner (spildevandsplaner)
3. gennemførelsen af de konkrete tilladelser/påbud/godkendelser

2.4.1 Vandhandleplaner

Udmøntningen af vandplanerne sker i kommunerne, hvor kommunerne skal udarbejde vandhandlingsplaner og desuden er tilladelses- og godkendelsesmyndighed for en del foranstaltninger, hovedparten af spildevandsudledningerne på nær miljøgodkendelser af de større virksomheder, der varetages af statens miljøcentre.

Kommunerne skal udarbejde overordnede vandhandleplaner for hele den kommunerettede indsats i vandplanerne og desuden konkrete planer for spildevandsindsatsen.

2.4.2 Revision af spildevandsplaner

Spildevandsplaner skal ifølge gældende lovgivning revideres efter behov. Når miljømål ændres kan dette medføre behov for revision af planerne. Særligt indsatser over for spredt bebyggelse og regnvandsoverløb må forventes at medføre behov for revision af spildevandsplaner i de kommuner, der berøres. De overordnede krav i vandplanernes indsatsprogrammer skal kvalificeres. Der er som grundlag for vandplanerne anvendt materiale fra kommunerne, primært spildevandsplaner og tilladelser som miljøcentrene er bekendt med, indberetninger til NOVANA og for enkeltejendommene BBR oplysninger. Virkemidlerne er desuden doseret med gennemsnitsomkostninger, hvor der vil være et betydeligt spænd på omkostningerne afhængigt af de konkrete muligheder for at etablere anlæggene.

Det skal konkret vurderes om og i hvilket omfang spildevandsplanerne skal revideres. I vandplanerne er udledninger vurderet individuelt og derfor entydigt indenfor hver kommune.

Revision sker på samme måde som spildevandsplanerne er blevet revideret siden miljøbeskyttelseslovens ikrafttræden.

Spildevandsplanerne er retsgrundlaget for kloakering af nye ejendomme.

2.4.3 Vandplaner og badevand

Reguleringen af badevand varetages af badevandsbekendtgørelsen (bek. nr. 165 af 23. februar 2009), som implementerer dele af badevandsdirektivet. Reglerne er overordnet en videreførelse af badevandsbekendtgørelsens regler fra 1978 (gennemførelse af dir.76/160/EØF). Kommunernes opgaver efter bekendtgørelsen er i hovedtræk udpegnings af badevand og badevandsområder i kommuneplanen, tilsyn med badevandkvaliteten, herunder prøveudtagning og kontrol af badevandskvaliteten, klassificering og udarbejdelse af badevandsprofiler på baggrund heraf samt information til offentligheden om badevandskvaliteten. I forbindelse med udarbejdelsen af badevandsbekendtgørelsen er der gennemført den sædvanlige økonomiske forhandling.

Vandplanerne skal i forhold til badevand alene indeholde oplysning om beliggenheden af beskyttede områder, herunder badeområder, (jf. § 7, jf. bilag 2 A 2) (Lovbek. Nr. 932 af 24. september 2009 om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder), dvs. de samme oplysninger, som indgår i badevandsbekendtgørelsen.

2.5 Gennemførelsen af indsatsen

3. trin i gennemførelsesprocessen omfatter den konkrete udmøntning. Det omfatter for spildevandselskaber reviderede udledningstilladelser eller for andre udledninger, herunder spredt bebyggelse påbud om forbedret rensning og endelig for de 2 virksomheder med industrielle udledninger reviderede miljøgodkendelser.

- reviderede udledningstilladelser/påbud for spredt bebyggelse
- reviderede udledningstilladelser for regnbetingede overløb
- reviderede udledningstilladelser for mindre renseanlæg
- reviderede miljøgodkendelser vedr. udledning for 2 industrielle udledninger

Procedurene for meddelelse af udledningstilladelser, påbud og godkendelser er ikke ændret med vandplanerne og sker derfor efter gældende retningslinjer. Der er dog en generel frist for at indsatsen skal være operationel med udgangen af 2012 og med målopfyldelse i 2015.

Der er dog visse muligheder for at anvende undtagelsesbestemmelser i vandrammedirektivet, primært med tidsfristforlængelse og sekundært med lempede miljømål. Anvendelse af undtagelsesbestemmelser kræver dog en særlig dokumentation i vandplanerne.

2.6 Kommunernes muligheder for at fravige indsatsprogram

Af lovbemærkninger til miljømålsloven (bilagt) fremgår det bl.a.:

”De kommunale handleplaner skal sikre udmøntningen af ministerens vandplaner og skal således holde sig inden for dennes rammer. Inden for disse rammer kan kommunalbestyrelsen i handleplanen prioritere mellem flere forskellige lokale tiltag, også lokale tiltag, som ikke er nævnt i vandplanen, så længe disse tiltag ikke strider imod vandplanen og samlet set sikrer, at vandplanen opfyldes. Som et eksempel på en lokal prioritering mellem flere forskellige tiltag kan nævnes en prioritering mellem etablering af vådområder eller udbygning af spildevandsanlæg som tiltag mod fjernelse af kvælstof.”

Råderummet er dog relativt begrænset, idet der med Grøn Vækst og vandplanerne truffet konkrete beslutninger om anvendelsen af virkemidler og finansiering af disse, herunder vurderes en generel yderligere udbygning af kvælstofrensningen på spildevandsselskabernes renseanlæg ikke at være omkostningseffektiv og at kunne medføre den nødvendige reduktion.

Hvis kommunen ønsker at anvende alternative virkemidler, skal disse dokumenteret være effektive og praktisk gennemførlige indenfor de angivne tidsfrister. Der findes ikke en særlig finansiering til virkemidler udenfor rammerne af vandplanernes indsatsprogrammer.

2.7 Særlige regionale udfordringer

Jævnfør tabel 2.1 og 2.2 er der betydelige regionale forskelle på spildevandsindsatsen omfang. Særligt for spildevandsrensningen i det åbne land er de områder der berøres områder, der tidligere kun var begrænset berørt eller slet ikke.

For den eksisterende indsats blev de regionale forskelle behandlet i spildevandsudvalget i 1996, se betænkning fra spildevandsudvalget afsnit 5.1.4. Stigningen i vandafledningsbidraget blev på daværende tidspunkt vurderet til i gennemsnit under 8%, dog for nogle få kommuner at kunne blive større end 20%.

2.8 Tilbage melding fra kommunerne i forhøringen

I høringsbrevet er der beskrevet den tilbage melding miljøcentrene har brug for fra kommunerne:

- generel kvalificering af indsats, herunder kvalificering af økonomi ved indsats
- prioritering af indsatsen
- særligt tilbage melding vedrørende badevand (jf. høringsbrevet)

Høringssvarene skal bruges til dels at kvalificere indsatsprogrammerne i vandplanerne, dels at forbedre beslutningsgrundlaget før udkast til vandplaner sendes i offentlig høring i 6 måneder. Følgende er citater fra høringsbrevet vedrørende spildevandsindsatsen:

"Temaer for høring af myndigheder

På denne baggrund skal By- og Landskabsstyrelsen anmode høringsparterne om mulige kommentarer og indspil inden for følgende temaer:

Omkostningseffektivitet

Den valgte prioritering af foranstaltninger i det samlede indsatsprogram, jævnfør miljømålslovens § 28, stk. 2. Dette er der generelt redegjort for i vandplanernes kapitel 2.5.

Spildevand

En vurdering af, om der evt. er uoverensstemmelser mellem de respektive kommuners spildevandsplaner og indsatsprogrammerne i vandplanerne.

Særligt for spildevandsindsatsen, herunder indsatsen for regnvandsbetingede overløb, anmodes kommunerne om at kvalificere indsatsen ud fra kommunerne lokale kendskab, herunder hvilke indsatser der allerede er planlagt i kommunens spildevandsplan.

Badevand

Kommunerne er jf. badevandsbekendtgørelsen ansvarlig for udpeging af badelokaliteter og badevandskvalitet på disse. Der ønskes en tilbagemelding fra kommunerne om mulige planlagte indsatser for at opfylde badevandskrav på de udpegede badevandslokaliteter, herunder tidsplan herfor.

Tidsplan

I vandplanerne er det lagt til grund, at indsatsprogrammet er gennemført inden 22. december 2015, som er vandrammedirektivets og miljømålslovens generelle tidsfrist for opfyldelse af miljømål for vandløb, søer og kystvande. Både den kommunale vandhandleplan og sektorplaner skal udarbejdes i overensstemmelse hermed.

Kommunerne anmodes både i den myndighedsmæssige forhøring og den generelle offentlige høring om at tage konkret stilling til realiseringen af indsatserne i kommunerne.

Kommunerne skal både i vandhandleplanen og de relevante sektorplaner angive en prioritering og tidspunkt for igangsættelse af hver enkelt foranstaltning.

Eventuelle kommunale ønsker om at forlænge tidsfrist for realiseringen af indsatsprogrammerne ud over 2015 skal forelægges de respektive miljøcentre i forbindelse med høring af vandplaner, herunder med begrundelser for en sådan forlængelse.

Mulige fejl og mangler

Endeligt ønskes helt generelt tilbagemelding fra kommunerne om eventuelle fejl eller ikke tidssvarende forhold beskrevet i vandplanforslagene. "

I forbindelse med drøftelser mellem kommunerne og miljøcentrene er det præciseret, at det kun er vedtagne spildevandsplaner der er tale om, og ikke spildevandsplaner der kun er på tegnebrættet og derfor ikke endeligt godkendt.

3. Finansiering af spildevandsindsatsen

3.1 Finansiering af spildevandsindsats - lovgrundlag

Anlægs- og driftsinvesteringerne på spildevandsområdet er brugerfinansieret.

Derudover er det kommunen der som myndighed udarbejder spildevandsplanen, herunder revision/tillæg til spildevandsplan og implementering af spildevandsplan, herunder feltundersøgelser/tilsyn, varsling og meddelelse af påbud til grundejere, udarbejdelse og meddelelse af spildevandstilladelser, opfølgingsarbejde mv.

3.1.1 Renseanlæg og overløbsbygværker

Langt hovedparten af det danske kloaknet inkl. de større renseanlæg og overløbsbygværker ejes af spildevandsselskaberne. Kun små lokale kloakker og renseanlæg er ikke omfattet af forsyningsselskaber. Med vandsektorloven er det således forsyningsselskaber, der varetager anlæg, drift og vedligeholdelse af de tidligere offentlige spildevandsanlæg.

Reglerne for finansiering af udgifter til spildevandsselskabernes spildevandsanlæg er angivet i lov om betalingsregler for spildevandsselskaberne m.v. lovbekendtgørelse nr. 281 af 22. marts 2007 med senere ændringer.

I forbindelse med tilslutning af nye ejendomme opkræves et tilslutningsbidrag pr. boligenhed på 30.000 kr. eksklusiv moms pristalsreguleret fra 1997 (I 2009 svarede det til ca. 45.000 kr. eksklusiv moms). Hvis der kun spildevandskloakeres opkræves 60% af tilslutningsbidraget.

Desuden opkræves et årligt vandafledningsbidrag, der er opdelt i et bidrag efter målt antal m³ vandforbrug og et fast bidrag. Disse takster fastsættes af individuelt af spildevandsselskaberne og godkendes af kommunerne.

Vandselskabernes økonomi er efter "hvile i sig selv" princippet, dvs. der kan dækkes faktiske udgifter til forsyningsselskaberne, og der ikke kan "tjenes penge" på forsyningerne.

3.1.2 Spredt bebyggelse

Forbedret rensning af den spredte bebyggelse kan ske og finansieres på 3 måder:

a. Kloakering

Såfremt kommunen i spildevandsplanen beslutter, at en ejendom i det åbne land skal kloakeres, skal denne inddrages under et kloakopland. Forsyningsselskaberne fører stikledning frem til grundgrænsen for de ejendomme, der ønskes kloakeret, og der er herefter tilslutningspligt for ejendommen.

Der opkræves tilslutningsbidrag og vandafledningsbidrag på samme måde som for øvrige kloakerede ejendomme i kommunen.

Det er kommunen, der suverænt beslutter, hvilke ejendomme der skal kloakeres og hvilke der skal have lokal decentral rensning.

b. Påbud om forbedret spildevandsrensning - kontraktligt medlemskab af spildevandsselskabet

Kommunen kan med Miljøbeskyttelseslovens § 30 påbyde forbedret rensning svarende til én af de 4 rensklasser: O, SO, OP, SOP (O: Fjernelse af organisk stof, SO skærpede krav til fjernelse organisk stof og P: fosforfjernelse).

Når kommunen meddeler et sådant påbud, skal der ifølge betalingsvedtægtsloven samtidig gives et tilbud om kontraktligt medlemskab af spildevandsselskabet.

Kontraktligt medlemskab medfører at forsyningsselskabet etablerer, driver og vedligeholder et decentralt anlæg på den private ejendom. Grundejeren betaler samme tilslutningsbidrag og vandafledningsbidrag som øvrige kloakerede i selskabet. De særlige forhold ved kontraktligt medlemskab er beskrevet i vejledning til betalingsregler for spildevandsanlæg, Miljøstyrelsens vejledning nr. 3 fra 2001.

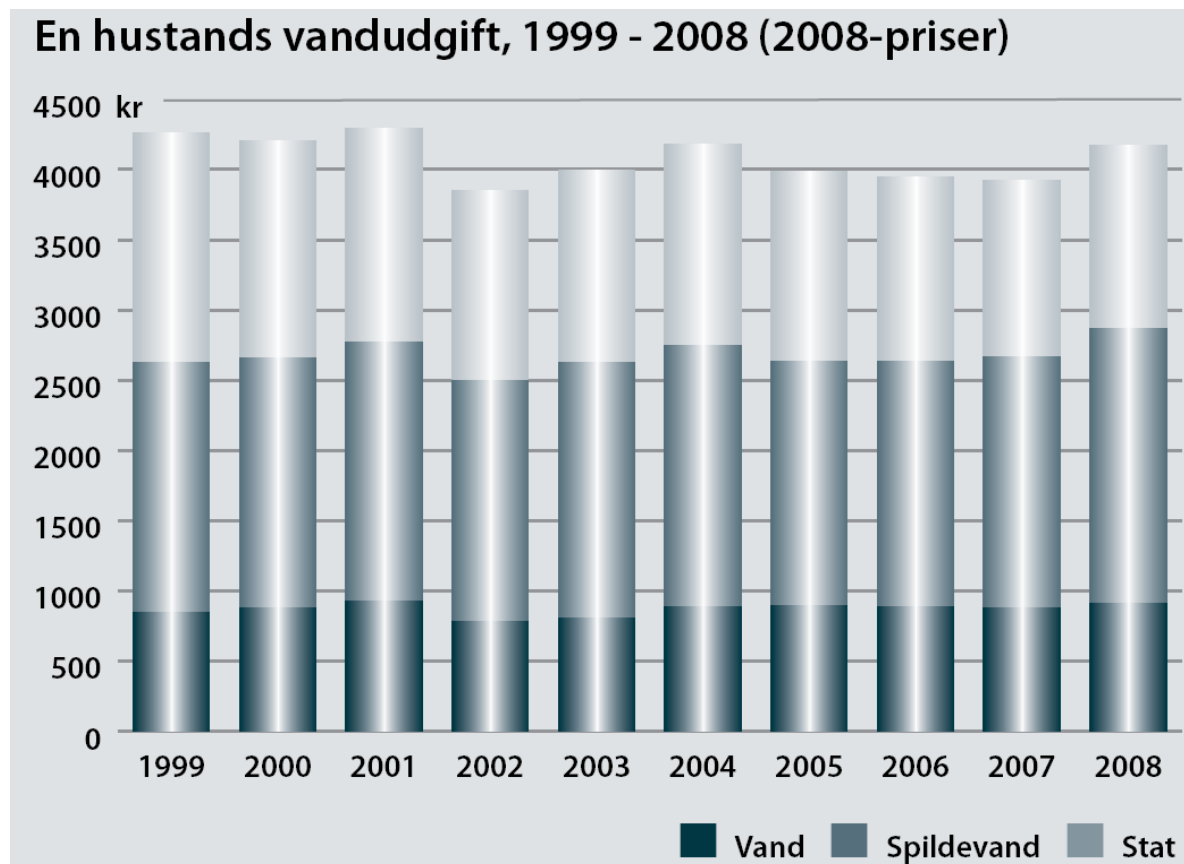
c. Påbud om forbedret spildevandsrensning - Grundejeren etablerer selv anlægget

Såfremt grundejeren ikke ønsker at gøre brug af muligheden for kontraktligt medlemskab skal grundejeren for egen regning etablere, drive og vedligeholde anlæg.

3.2 Omkostninger for forsyningsselskaber - spildevand

De samlede drifts- og anlægsudgifter i spildevandsforsyningsselskaberne vurderes til at være af størrelsesordenen ca. 7 mia. kr. årligt. Der foreligger dog ikke opgørelser efter kommunalreformen 2007 og efter selskabsgørelsen af de kommunale spildevandsforsyninger.

DANVA har i 2007 opgjort en husstands samlede vandudgifter, se figur 3.1.

Figur 3.1. En husholdnings vandudgifter. Kilde DANVA: Vand i tal, DANVAs benchmarking og vandstatistik, 2007.

Den samlede udgift til renselanlæg og bassiner er 228 mio.kr. årligt. Der vurderes at være ca. 4,8 mio. brugere på spildevandsselskabernes spildevandsanlæg eller en udgift på 48 kr./indbygger i landsgennemsnit. De faktiske omkostninger vil variere fra kommune til kommune, og der er ikke indregnet betaling fra erhvervsvirksomheder.

Spredt bebyggelse finansieres som udgangspunkt af de nye brugere, men afhængigt af spildevandselskabernes afskæringsværdi for kloakering kan der være merudgifter på kort sigt (anlægsomkostninger overstiger tilslutningsbidrag). På længere sigt vil dette dog udlignes, da de nye brugere bidrager til vandselskabernes generelle drift.

Hvor der fx kan nedsives spildevand, vil der ikke være merudgifter for selskaberne, da grundejerne vil have en økonomisk fordel af selv at etablere disse løsninger.

3.3 Indsats opdelt på kommuner

Miljøcenter Roskilde har opgjort spildevandsindsatsen fordelt på landets kommuner.

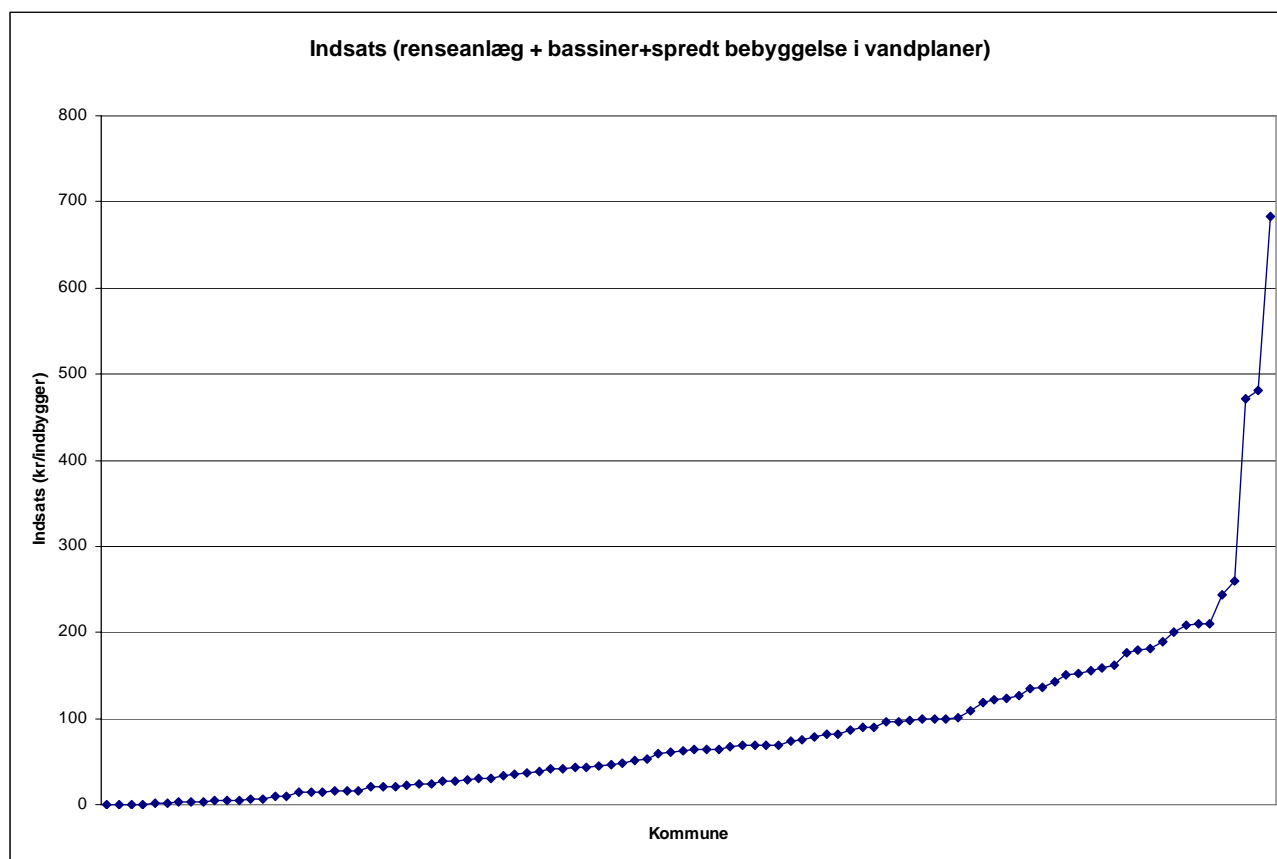
Tallene er beregnet vha. GIS data i miljøcentrene og der er "regnet baglæns" fra sum-tallene vha. middelenhedstal for omkostningerne. Der er derfor mindre afvigelser fra de faktuelle tal i vandplanerne, men tallene illustrerer indsatsen fordelt på de enkelte kommuner. Figurerne skal derfor kun anvendes som principfigurer og udtrykker ikke den specifikke indsats.

Samlet spildevandsindsats i vandplanerne (uden baseline)

I figur 3.2 er opgjort indsatsen i vandplanerne for alle 3 indsatsområder renseanlæg, regnvandsbassiner, spredt bebyggelse beregnet pr. indbygger i kommunerne.

Der er opgjort de samfundsøkonomiske annuierede omkostninger. Tabellen viser et stort spænd i indsats, fra ingen omkostninger til knap 700 kr./indbygger. 10 kommuner har en indsats større end 200 kr./indbygger og de øvrige kommuner har omkostninger mindre end 200 kr./indbygger. Kommunerne med største nye omkostninger er områder, hvor der tidligere har været ingen eller lempe- lige krav til indsats.

Omkostningerne til decentral rensning for den spredte bebyggelse betales af de berørte grundejere enten via selvfinansiering eller via betaling af tilslutningsbidrag/vandafledningsbidrag til forsynings- selskaberne. Omkostningerne hertil vil derfor ikke nødvendigvis vise sig i form af takststigninger.

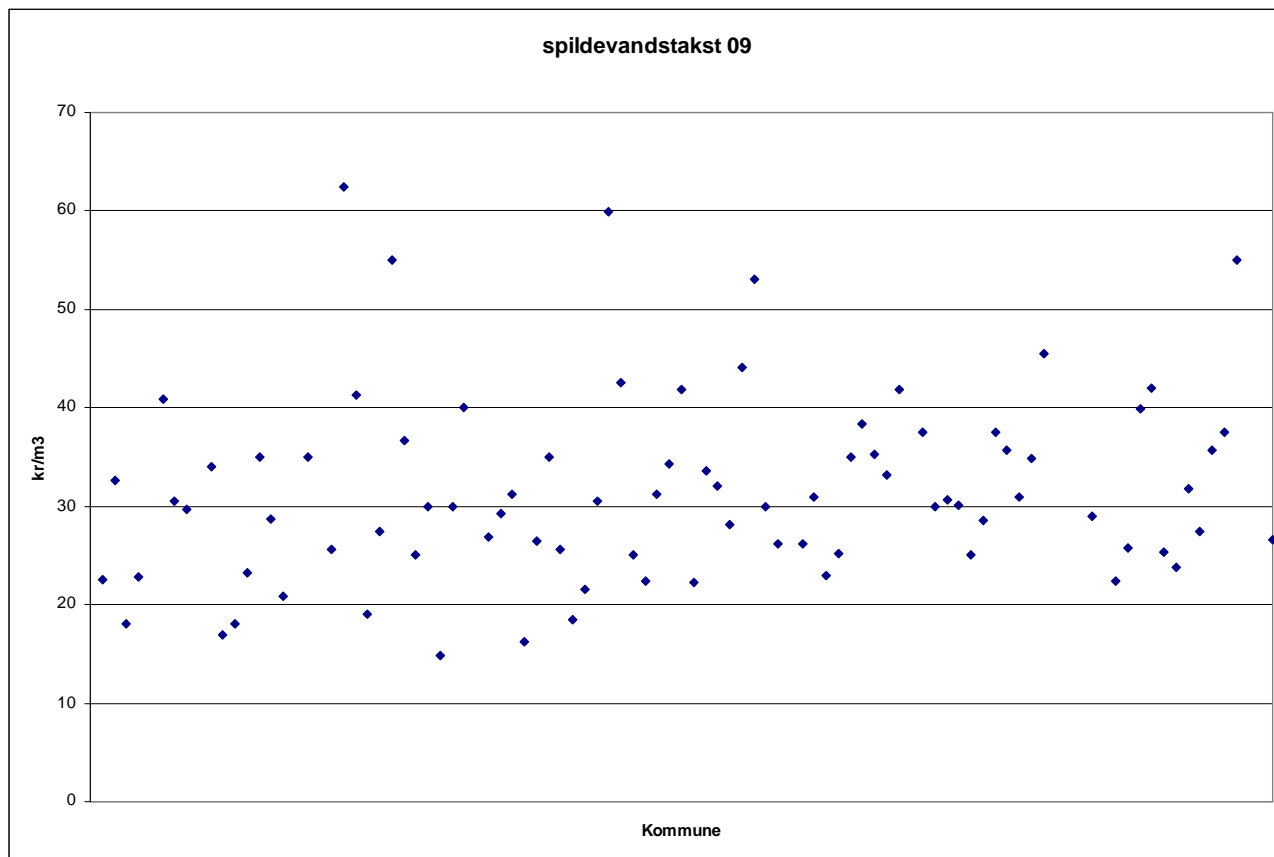
Figur 3.2. Den samlede spildevandsindsats i vandplaner (uden baseline) opgjort pr. indbygger i kommunerne.

3.3.1 Betydning for spildevandstakster

En oversigt over forsyningselskabernes takster er vist i figur 3.3. Middeltaksten var i 2009 på 31 kr/m³.

Taksterne påvirkes i væsentlig grad af tidligere investeringer/efterslæb, fx kan der være kommuner/selskaber der tidligere har haft lave takster som nu er sat op for at rette op på efterslæb på kloakreovering, kvalitet af renseanlæg, indsats over for overløb mm.

Forsyningernes økonomi er desuden meget afhængig af andelen af erhvervsvirksomheder og industrier.

Figur 3.3. Kommunernes spildevandstakster i 2009. Kommuner, hvor der mangler oplysninger, er udeladt.

Ny indsats i vandplaners påvirkning af spildevandstakster

Nye udgifter til renseanlæg, spredt bebyggelse og bassiner er opgjort til 337 mio. kr. årligt i udkast til vandplanerne set i forhold til samlede udgifter for spildevandsforsyningerne af størrelsesorden 7 mia. kr. årligt. Det er en stigning på ca. 3-5 % (spændet er afhængigt af i hvilken grad, der kloakeres/ anvendes kontraktligt medlemskab/egenfinansieres for den spredte bebyggelse).

I tabel 3.1 er skønnet påvirkningen af spildevandstaksten ud fra 2009 taksten for de kommuner, der pr. indbygger får de største nye udgifter. Påvirkningen er beregnet ud fra forøgelsen af kommunerne/selskabernes udgifter i 2007. Det forudsættes, at udgifterne overvælttes direkte på forbrugerne i form af takststigninger, og at der eksempelvis ikke gennemføres effektiviseringer mv. Formålet med at udarbejde et skøn er at give indtryk af hvilke økonomiske konsekvenser vandplanerne vil kunne få.

Det ses, at der er et meget stort spænd over den procentvise stigning i udgifter. For de 20 kommuner med de relativt største nye udgifter, ses påvirkningen af økonomien at være mellem 4% op til 103%. De kommuner med de største stigninger sfa. vandplanerne, er kommuner, der tidligere har haft meget lave udgifter til spildevand pr. indbygger. Fx har Mariagerfjord kommune en stigning på 103%, men stadig er de samlede omkostninger pr. indbygger under landsmiddell. På landsplan er

omkostningen 1.400 kr./ indbygger (ca. 31 kr/m³ x 46 m³/person/år = 1.400 kr./indbygger), hvor prognosen for Mariagerfjord kommune er ca. 930 kr./indbygger.

Den kommune med klart største udgifter pr. kommune er Ærø, men her er betydningen fra vandplan spildevandsindsatsen mindst.

Der er betydelig usikkerhed ved skønnene, herunder er særlige forhold vedr. erhvervs- og industrielt spildevand, kolonihaver og sommerhusområder, reelle kloakeringsgrad mm. Det er bl.a. usikkert, om udgifterne til den spredte bebyggelse får betydning for taksterne, da der er mulighed for at vælge løsninger, hvor der er tale om egenfinansiering. Der indgår desuden ikke mulige efterslæb af indsatser, herunder fx på den spredte bebyggelse

	Procentvis stigning	Status på udgiften i dag, beregnet i kr./indbygger	Takst, opgjort i kr/m ³	Prognose for takster, opgjort i kr./m ³
492 Ærø	4%	6.033	55	57
440 Kerteminde	7%	2.201	33	35
167 Hvidovre	8%	2.030	27	29
223 Hørsholm	9%	1.354	36	39
630 Vejle	9%	1.968	42	46
240 Egedal	11%	1.066	38	42
810 Brønderslev-Dronninglund	13%	951	31	35
665 Lemvig	14%	1.419	24	27
420 Assens	14%	1.463	36	41
410 Middelfart	15%	926	46	53
510 Haderslev	15%	915	35	40
376 Guldborgsund	15%	1.196	40	46
219 Hillerød	16%	1.545	38	44
575 Vejen	16%	1.297	32	37
580 Aabenraa	20%	761	29	35
400 Bornholm	21%	988	28	34
573 Varde	54%	326	26	40
550 Tønder	61%	309	25	40
846 Mariagerfjord	103%	459	32	65

Tabel 3.1. Oversigt over de 19 kommuner, der pr. indbygger forventes at få de største nye udgifter som følge af vandplanerne, forudsat at udgifterne overvæltes direkte i takststigninger. Rangordnet efter den procentvise forøgelse af omkostninger. Der er anvendt data fra 2007 (udgifter) og 2009 (takster).

I tabel 3.2 er vist en oversigt over de 13 kommuner med de laveste nye udgifter pr. indbygger, og prognosen for disse er, at spildevandstaksten ikke ændres som følge af nye indsatser i vandplanerne.

	Procentvis stigning	Status på udgiften i dag, beregnet i kr./indbygger	Takst, opgjort i kr/m ³	Prognose for takster, opgjort i kr./m ³
147 Frederiksberg	0%	264	23	23
161 Glostrup	0%	874	18	18
155 Dragør	0%	349	33	33

165 Albertslund	0%	1.061	23	23
169 Høje-Taastrup	0%	708	mangler	uændret
340 Sorø	0%	1.861	41	41
190 Furesø	0%	1.497	31	31
250 Frederikssund	1%	554	30	30
461 Odense	2%	189	Mangler	uændret
813 Frederikshavn	1%	415	34	34
151 Ballerup	0%	1.021	17	17
183 Ishøj	1%	851	18	18
153 Brøndby	1%	940	23	23

Tabel 3.2. Oversigt over 13 kommuner, der pr. indbygger forventes at få de mindste nye udgifter som følge af vandplanerne, forudsat at udgifterne overvælttes direkte i takststigninger.

3.4 Økonomiske barrierer for gennemførelsen af indsatsen

KL's opfattelse af mulige økonomiske barrierer og tidsfrister

Selv om indsatsen på spildevandsområdet er brugerfinansierede, vil de efter KL's opfattelse medføre kommunale ekstra udgifter i tider med en stram økonomistyring og medføre krav om yderligere besparelser og effektivisering, især inden for administration. Kommunerne skal finde finansiering af merudgifter til administration, der skal dække revision/udarbejdelse af spildevandsplan og tillæg til spildevandsplan og implementering af spildevandsplan, herunder feltundersøgelser/tilsyn, varsling og meddelelse af påbud til grundejere, udarbejdelse og meddelelse af spildevandstilladelser, opfølgingsarbejde mv. Særligt hårdt rammes de kommuner, der udover at skulle indhente et (stort) efterslæb også skal gennemføre en ny omfattende indsats. Det er KL's opfattelse, at DUT-kompensationen på 5,1 mio.kr. årligt på ingen måde rækker til de omkostninger, kommunerne reelt har til udarbejdelse af spildevandsplaner m.m., og at der bør undersøge de reelle udgifter. Spildevandsforsyningssekskabernes økonomiske udfordringer kan efter KL's opfattelse muligvis være en barriere for rettidig gennemførelse af indsatsen. Selv om vandplanindsatserne kan udføres uden om prisloftet, er det vigtigt at gøre opmærksom på, at Spildevandsforsyningssekskaberne udover gennemførelsen af vandplanindsatserne sideløbende skal gennemføre nødvendig sanering/renovering af sekskabernes anlæg. Det vil sætte sekskaberne under hårdt pres, såvel økonomisk som i forhold til sekskabernes øvrige ressourcer. Dertil kommer, at borgernes (grundejernes) dårlig økonomi og betalingsevne ligeledes kan være en hindring for rettidig gennemførelse af indsatsen.

KL mener desuden der er for lidt tid til at gennemføre indsatsen (udarbejdelse af tillæg til spildevandsplaner, høring af planen mv., lodsejerkontakt, opkøb, anlæg af bassiner mv.) Kommunens spildevandsplanlægning og implementering, herunder opfølgning, er en tidskrævende proces, der kan være umuligt at gennemføre inden for de i vandplanen givne frister.

Fristen for gennemførelsen af indsatsen, som angivet i Ministerbrev fra 2006, nemlig december 2012 er baseret på Vandrammedirektivets krav om at der senest den 22. december 2011 skal være iværksat foranstaltninger med henblik på at opnå god tilstand i alle vandforekomster. KL mener at da der ikke forelå vandplaner på daværende tidspunkt blev fristen af kommunerne ikke betragtet som bindende, hvorfor kommunerne har ydet en differentieret indsats i forhold til spildevandsrensning i det åbne land. Derfor må det være den enkelte kommunale vandhandleplan der håndterer hvornår indsatsen omkring spildevandsrensning i det åbne land kan være gennemført i den enkelte kommune.

Miljøministeriet har i 2009 vurderet, at der gennemført forbedret spildevandsrensning for ca. 30.000 ejendomme i det åbne land. Dette betyder at der er et "efterslæb" på ca. 66.000 ejendomme i "baseline". Dette lagt sammen med de ca. 17.000 ejendomme som angivet i udkastene til vandplaner, giver dette alt i alt 83.000 ejendomme.

Miljøministeriets opfattelse

Det er Miljøministeriets (MIMs) opfattelse, at der skal afsættes rimelig tid til planlægning, særligt til revision af spildevandsplanerne og til gennemførelsen af de nødvendige procedurer i forbindelse med meddelelse af påbud, reviderede tilladelser mv. Det er dog samtidig MIM's opfattelse, at vandplanerne ikke ændrer ved de administrative procedurer i forhold til de allerede eksisterende forhold omkring spildevandsplanlægningen og meddelelsen af påbud, tilladelser etc.

Den nye indsats, som vandplanerne indeholder, er samlet set forholdsvis lille i sammenligning med den tidligere besluttede indsats. Merindsatsen i de enkelte kommuner er ligeledes generelt beskedent sammenlignet med baselineindsatsens, på nær for ganske enkelte kommuner. Baselineindsatsen burde af kommunerne være startet allerede i 1997 og være fulgt op med udgangspunkt i den reviderede spildevandsbekendtgørelse fra 1999. Ministeren fik i øvrigt i 1997 mulighed for at sætte frister for kommunernes gennemførelse af indsatserne, en hjemmel der dog endnu ikke er taget i brug.

I 1999 blev der gennemført en økonomisk udligning på 5,1 mio.kr. årligt til kommunerne for merudgifter til baselineindsatsen. Merudgifter til anlægs- og driftsinvesteringer er i øvrigt brugerfinansieret. I forbindelse med drøftelserne af merudgifter blev der vurderet en gennemførelsesperiode på op til 10 år.

Med hensyn til størrelsen af DUT kompensationen fra 1999 for loven fra 1997 blev kompensationen aftalt mellem parterne. MIMs skal gøre opmærksom på, at der var tale om en opgave som kommunerne allerede havde ansvaret for at gennemføre (fra 1974) og at der med loven fra 1997 blev indført administrative lettelser, nemlig hele systemet med udarbejdelse af konkret udpegningsgrundlag fra amterne i regionplanerne, administrative lettelser i forhold til dokumentation for påbud, standardrenseklasser for påbud og standard vejledninger/godkendelser for renseklasser. Også spørgsmålet om grundejernes betalingsevne blev behandlet i 1997 og netop derfor blev der indført krav om tilbud om kontraktligt medlemskab af kloakforsyningen i forbindelse med påbud til private grundejere.

MIM mener ikke forsyningsselskabernes økonomi er et særligt problem for at gennemføre indsatsen, da nye miljømål i overensstemmelse med vandsektorloven kan finansieres og begrunde en lempelse af prisloftet.

MIM mener endelig, at der med vandplanerne er lagt op til de mest omkostningseffektive indsatser. Hvis kommunerne vælger dyrere løsninger som fx omfattende kloakeringer af sommerhusområder eller andre områder, hvor lokal nedsivning/rensning er en mulighed, vil det give forsyningerne meromkostninger. I 2002 henstillede den daværende miljøminister til at kommunerne valgte omkostningseffektive decentrale løsninger, frem for traditionel kloakering.

Anlægsbarrierer

KL's vurdering af andre barrierer

KL mener, at der er andre flaskehalse i at gennemføre spildevandsindsatsen. Alene de indsatser der indgår i baseline 2015, dvs. både forsyningsselskabers kloakprojekter (nykloakering af spredt

bebyggelse, kloaksepareringer af fælleskloakerede oplande, etablering af regnvandsbassiner, nedlæggelse af renseanlæg) og forbedret spildevandsrensning for spredt bebyggelse (decentrale løsninger etableret enten af grundejere el. forsyningsselskaber) må formodes at skabe flaskehalsproblemer flere steder i landet, således at ikke alle opgaver kan gennemføres inden for den givne tid. Omfattende indsats inden for en relativ kort periode kan tilmed medføre lokalt øgede entreprenørpriser, hvilket kan betyde at virkemidler for punktkilder i virkemiddelskataloget er prissat for lavt. I så fald kunne dette eventuelt konflikte med regeringens ønske om, at miljø- og naturmålene i størst mulig udstrækning indføres gennem en omkostningseffektiv indsats. Og de nye indsats på spildevandsområdet vil i de berørte områder alt andet lige kun forværre tendenser til flaskehalsproblemer på området.

KL mener endvidere, at de tidsfrister, der er fastsat i vandplanerne til at nå målene, samt den viden, der ligger til grund for de krævede indsats, i mange tilfælde uundgåeligt vil medføre, at der i første omgang fokuseres på kortsigtede, lokale løsninger, på bekostning af langsigtede brede løsninger. En sådan suboptimering er derfor ikke altid hensigtsmæssig. For at nå frem til de bedste løsninger, er der derfor vigtigt, at kommunerne er nøjagtige med at fremsende den ny viden de evt. måtte ligge inde med, videre til miljøcentrene i høringsfasen, således at staten kan udarbejde vandplaner på det bedste eksisterende vidgrundlag.

MIM's vurdering

MIM vurderer, at der i visse situationer vil kunne opstå lokale flaskehalse hos entreprenørfirmaer, særligt i forhold til indsatsen omkring det åbne land. Det er dog styrelsens opfattelse, at aktivitetsniveauet hidtil ikke har været særlig voldsomt, og at der med den nuværende afmatning i den private anlægssektor formodentligt på den korte bane er tilstrækkelig kapacitet til en forøget anlægsindsats.

MIM er enig med KL i, at der bør undersøges muligheder for lokal suboptimering, hvilket netop er formålet med deling mellem en overordnet vandplan og udmøntning af denne i kommunale handleplaner/spildevandsplaner.

3.5 Øvrige udfordringer for gennemførelse af spildevandsindsatsen

Det tager tid at få projektorganisationen på plads

KL/KTC vurderer, at det i opstartsfasen vil være tidskrævende at få en projektorganisation på plads, indtil der kommer en struktur/ramme for projektorganisationen. Det vil efter KL's opfattelse sandsynligvis kræve yderligere tilførsel af medarbejdere til håndtering af myndighedsopgaver og dermed flere resurser til kommunerne.

MIM vurderer at ny spildevandsindsats bygger videre på eksisterende indsats, og at der derfor allerede er en organisation på plads til at håndtere dette i de enkelte kommuner.

Kan man skaffe de rigtige medarbejdere i kommunerne?

KL mener, at langt fra alle kommunerne har den nødvendige resurse-mæssige kapacitet til at gennemføre indsatsen indenfor den givne tid. Som følge af udskillelse af kloakforsyningen i forsyningsselskab kan der opstå yderligere mangel på erfarne medarbejdere i kommuner - og selskaber. Manglen på medarbejderresurser kan løses med fx ansættelse af nye medarbejdere og/el. inddragelse af eksterne rådgivere. Dette er dog ikke uproblematisk: Dels skal udgifterne dertil dækkes af kommunernes i forvejen meget stramme budgetter, der fremover skal strammes yderligere, dels

tager rekruttering og indkøring af nye medarbejdere samt etablering af et godt samarbejde med rådgiver tid.

KL mener endvidere, at den rettidige gennemførelse af indsatsen kan på sigt blive truet yderligere, hvis de erfarne medarbejdere fra kommunerne hverves af forsyningsselskaber eller rådgivende ingeniørvirksomheder.

Ny rollefordeling som følge af vandsektorloven

KL anfører, at som følge af vandsektorloven er de etablerede samarbejds mønstre på spildevandsområdet mellem kommunernes forvaltning og kloakforsyning brudt, og i stedet er der indført en ny rollefordeling mellem kommunerne og spildevandsforsyningsselskaberne: Kommunerne varetager myndighedsopgaver, mens spildevandsforsyningsselskaberne varetager driftsopgaver.

Erfaringerne med de tidligt selskabsdannede forsyningsselskaber viser, at et godt samarbejde parterne imellem er muligt. Men det gode samarbejde kommer ikke som en selvfølge, men som et resultat af en målrettet proces, der er meget tids- og resursekrævende.

KL mener, at den største udfordring ligger de steder, hvor de nye samarbejds mønstre endnu ikke er udviklet og optimeret. De skal først formaliseres og siden udvikles og plejes med henblik på at fremme samarbejde. Med vandsektorloven er der desuden lagt op til mulige interessekonflikter med uvisse konsekvenser, når kommunerne skal planlægge de indsatser der er i vandplanerne, og som forsyningsselskaberne derefter skal gennemføre. Dertil kommer en mulig uenighed mellem parterne omkring forsyningsselskabernes forpligtelser ift. spildevandsplanen og vandplanerne. Den nye indsats rammer geografisk uens. De sammenlagte kommuner skal tilmed ensrette kloakstruktur, og de har ofte data i diverse formater og kvalitet. Viden (data) om spildevandsanlæg er ikke alle steder fuldstændig.

KL anfører sidst, men ikke mindst, at de lokale politiske ambitioner i samspil med kommunernes påtvungne og kontinuerlige besparelser kan spænde ben for rettidig gennemførelse af indsatser på spildevandsområdet.

Det er *MIM*'s opfattelse, at det notat om vandsektorloven, der tidligere har været enighed med *KL* om, beskriver situationen fyldestgørende (vedlagt som bilag 3). Det fremgår af notatet dels, at der er mulighed for at øge brugerbetaling til indsats for at opnå nye miljømål, dels at *MIM* vurderer, at vandselskaberne er pligtige til at gennemføre de spildevandsindsatser, de pålægges af kommunerne som følge af vandplanerne.

MIM mener i øvrigt, at snittet mellem vandselskaber og kommunernes administration også fandtes tidligere mellem forvaltningen på rådhuset og driftsafdelingerne.

MIM bemærker endelig, at kommunesammenlægningen skete i 2007, og det må forventes, at de "nye kommuner" nu er i stand til at håndtere forskelle i datagrundlag/har harmoniseret data.

Bilag 1: uddrag af lovbemærkninger til ændringen af miljømålsloven med kommunalreformen (2004)

Til nr. 24-25
Ad § 31 a-§ 31 e

Kommunalbestyrelsen skal konkret og lokalt udmønte vandplanen og dens indsatsprogram ved at udarbejde en handleplan for kommunen. Handleplanen skal opstille en plan og prioritering for anvendelsen af virkemidler/tiltag i kommunen for at realisere vandplanen og indsatsprogrammet. Dette vil sikre, at de mere borgerrettede opgaver funderes i kommunen. Den statslige vandplan og dens indsatsprogram udgør rammerne og indeholder målene for den kommunale handleplan. Ministeren vil udstede nærmere regler om tilblivelsen og indholdet af handleplanerne i god tid før 2010, hvor de ifølge tidsplanen under miljømålsloven skal udarbejdes.

Handleplanerne kan indeholde en prioritering af flere af de lokale foranstaltninger som supplement til de foranstaltninger, der nævnes i vandplanen med henblik på at opfylde miljømålene. Snitfladen mellem ministerens vandplan og de kommunale handleplaner er lagt således, at vandplanen indeholder alle de obligatoriske tiltag, som er nødvendige for at opfylde Fællesskabets lovgivning vedrørende beskyttelse af vand. Derudover skal vandplanen også indeholde de supplerende foranstaltninger, som er nødvendige for at opfylde miljømålene. De kommunale handleplaner skal sikre udmøntningen af ministerens vandplaner og skal således holde sig inden for dennes rammer. Inden for disse rammer kan kommunalbestyrelsen i handleplanen prioritere mellem flere forskellige lokale tiltag, også lokale tiltag, som ikke er nævnt i vandplanen, så længe disse tiltag ikke strider imod vandplanen og samlet set sikrer, at vandplanen opfyldes. Som et eksempel på en lokal prioritering mellem flere forskellige tiltag kan nævnes en prioritering mellem etablering af vandområder eller udbygning af spildevandsanlæg som tiltag mod fjernelse af kvælstof.

§ 31 b fastsætter sammen med § 31 c og § 31 d proceduren for udarbejdelsen af den kommunale handleplan. Forslag til handleplan foreslås udarbejdet inden 6 måneder efter, at den endelige vandplan foreligger. Vandplanen med indsatsprogram skal for første planperiode være endeligt vedtaget i 2009. Ved fastsættelsen af fristerne i § 31 b-§ 31 e er der dels taget hensyn til, at kommunalbestyrelsen skal have en rimelig frist for at udarbejde planen, herunder sende den i høring, dels til, at foranstaltningerne efter vandplanens indsatsprogram skal være iværksat i 2012 ifølge vandrammedirektivet. Dette indebærer, at også handleplanerne skal være iværksat på dette tidspunkt, hvorfor de kommunale handleplaner i første planperiode skal udarbejdes og som hovedregel vedtages i løbet af 2010.

Ifølge § 31 b, stk. 3 kan ministeren fastsætte regler om, at forslaget til handleplan skal sendes til andre, som bliver berørt heraf. Ministerens beføjelse vil f.eks. kunne benyttes til at fastsætte regler om information af særligt berørte grupper.

§ 31 c sikrer på tilsvarende vis som forslaget til § 30, stk. 1, vedrørende de statslige vandplaner, at de, der berøres af den kommunale handleplan, inddrages i processen – også når planen under forløbet frem mod vedtagelse ændres væsentligt. Såfremt forslag til handleplan gennem forløbet frem til endelig vedtagelse ændres således, at der reelt er tale om et nyt forslag, skal hele proceduren med høring m.v. gentages. I den forbindelse forlænges fristen for, hvornår den kommunale handleplan skal være vedtaget, med 3 måneder. I § 31 c, stk. 5 findes en tilsvarende regel som i § 31 b, stk. 3 om information af særligt berørte grupper.

§ 31 d skal sikre relevant koordinering mellem myndigheder, f.eks. hvor vandområder dækker flere kommuner. På den baggrund har berørte kommuner mulighed for skriftligt at modsætte sig for-

slag fra en anden kommune. Forslaget kan herefter først vedtages, når der er opnået enighed mellem de berørte kommuner.

Kommunerne har også mulighed for at benytte regionsrådene som mægler i tilfælde af uenighed. Regionsrådenes rolle som mægler foreslås udfyldt ved, at regionsrådene, såfremt kommunalbestyrelserne anmoder om det, skal indkalde til mæglermøde, hvis der mellem flere kommuner er uenighed om samarbejdet omkring udformningen af handleplanen, jf. forslaget § 31 d, stk. 3.

Der er et behov for statslig sikring af den lokale udmøntning af vandrammedirektivets og miljømålslovens målsætninger og bestemmelser. Såfremt de berørte kommuner har anmodet regionsrådene om mægling og denne mægling ikke fører til enighed, skal regionsrådene neutralt forelægge uenigheden for miljøministeren. Miljøministeren træffer på den baggrund afgørelse. Der henvises også til de almindelige bemærkninger om regionsrådene.

Med § 31 e får miljøministeren indsigelsesret overfor kommunale handleplaner, ligesom ministeren har det over for amtets vandplan efter den gældende lov. Kan der ikke opnås enighed mellem parterne, træffer ministeren afgørelsen.